

Omejitve za novinarje in civilno družbo pred slovenskimi državnozborskimi volitvami – nov povzetek raziskave o stanju civilnodružbenega prostora v Sloveniji

- Vladajoča stranka SDS se vmešava v delo Slovenske tiskovne agencije in javne radiotelevizije RTV Slovenija ter ju spodkopava
- Finančno izčrpavanje organizacij in medijev, kritičnih do vlade Janeza Janše
- Covid-19 kot izgovor za omejevanje protestov in dejavnosti civilne družbe

6 april 2022

Mednarodni organizaciji CIVICUS in European Civic Forum, ki povezujeta več tisoč nevladnih organizacij in zvez iz celega sveta, sta zaskrbljena zaradi nenehnega upadanja državljskih svoboščin v Sloveniji pod vlado Janeza Janše.

Vlada je pred državnozborskimi volitvami, ki bodo 24. aprila, okrepila politično vmešavanje v javno radiotelevizijo, medtem ko se protivladni protestniki in neodvisni novinarji še naprej srečujejo z nadlegovanjem.

V našem najnovjšem [povzetku raziskave](#) izpostavljam, kako se v zadnjih dveh letih pod vlado Janeza Janše državljske svoboščine razkrajajo. Decembra 2020 je Monitor CIVICUS [znižal](#) oceno slovenskega civilnodružbenega prostora z »odprtega« do »zoženega«. Junija 2021 je bila Slovenija uvrščena tudi na periodični [seznam držav pod drobnogledom](#) glede na indeks pravic, torej nabor držav, kjer je prišlo do naglega upada državljskih svoboščin. Temeljne državljske in demokratične pravice svobode do mirnega zbiranja, izražanja in združevanja so pred volitvami na udaru.

Odkar je marca 2020 Janša je prišel na oblast, Slovenci organizirajo spontane tedenske kolesarske protivladne proteste. Vlada se je odzvala z ustrahovanjem protestnikov, pri čemer državno tožilstvo [začenja](#) postopke zoper tako imenovane organizatorje nenapovedanih ali neprijavljenih protestov za izterjavo stroškov policijskega posredovanja. Jaši Jenullu, vidnemu udeležencu protivladnih protestov, grozi denarna kazen v višini več kot 40.000 evrov.

»Te represivne prakse imajo širše posledice, ki se ne tičejo zgolj aktivistov, v katere so usmerjene. Tako so na primer upravna sodišča zdaj zaposlena s pregledovanjem teh nezakonitih glob, kar zmanjšuje njihovo zmogljivost za delo na drugih primerih. Državna sredstva, ki se porabljajo za uveljavljanje nesorazmernih pandemičnih omejitev in utišanje nestrinjanja, bi lahko bila uporabljena za odzivanje na potrebe ljudi, ki so se okrepile zaradi pandemije covida-19 in izvorno [sprožile trajajoče proteste](#),« je povedala Giada Negri, koordinatorica za raziskave in zagovorništvo v organizaciji European Civic Forum.

Sedanja vlada je okrepila svoje [politično vmešavanje](#) v javno RTV. Osebe RTV Slovenija je marca 2022 protestiralo zaradi imenovanja Igorja Pirkoviča, ki je bil [prej](#) na plačilni listi vlade kot scenarist državnih proslav, za vršilca dolžnosti urednika spletnega portala MMC. Uredništvo Multimedijskega centra trdi, da je Pirkovič izrazito naklonjen vladajoči stranki SDS, in meni, da so ga na položaj pripeljali zato, da bi predvolilno poročanje portala zasukal v korist vladajoče koalicije. Lani je imenovanje generalnega direktorja Andreja Graha Whatmougha na RTV Slovenija [sprožilo](#) niz uredniških in programskih

sprememb, ki jih je potrdil programski svet, uredniški organ odločanja, v katerega se je infiltrirala vladajoča stranka SDS.

Premier Janša je trenutno krizo v Ukrajini izkoristil kot izgovor za napad na nacionalno politično pogovorno oddajo [Tarča](#) zaradi poročanja o vojni proti Ukrajini. Novinarje je obtožil, da so usklajeni s »Putinovo agendo«. Posledično je programski svet [opomnil](#) novinarje RTV Slovenija in napovedal, da se bo vnaprej zanašal le na poročanje BBC News o ukrajinski krizi.

«Medtem ko je Janša obsodil rusko agresijo proti Ukrajini, doma uveljavlja putinovsko taktiko z nenehnim političnim vmešavanjem v javno radiotelevizijo in blatenjem neodvisnih novinarjev. Njegova vlada vse bolj nadleguje miroljubne protestnike, omejila je tudi financiranje civilne družbe. Evropska komisija mora ukrepati in tako zagotoviti, da se represivni ukrepi proti novinarjem in civilni družbi odpravijo,« pravi Aarti Narsee, vodja raziskav civilnodružbenega prostora za Evropo v organizaciji CIVICUS.

Slovenija ima na monitorju CIVICUS [oceno](#) »zoženo«. To oceno ima 40 drugih držav, vključno z Romunijo, Italijo in Južno Korejo ([glej vse](#)). Zožena ocena pomeni, da država sicer posameznikom in civilnodružbenim organizacijam praviloma dovoljuje uveljavljanje pravic do mirnega zbiranja, svobode govora in svobode združevanja, vendar prihaja tudi do kršitev teh pravic.